

OTRO MĀJU ILGTSPĒJAS NOZĪME VIETAS ATTĪSTĪBĀ UN TŪRISMA NOZARĒ

Agita Līviņa,
Vidzemes Augstskola, LEA

ZIŅOJUMA IDEJA UN MĒRĶIS

- **Aktualizēt** pētījuma tematu Latvijā par otrajām mājām tūrisma nozarē un vietu attīstībā; **iepazīstināt** ar galvenajām atziņām otro māju izpētē.
- Ziņojuma sagatavošanā izmantoti **Ilzes Liepas** (2007) un **Lauras Afanasjevas** (2010) maģistra darbi ViA.
- Nedaudz pētīts otro māju tūrisms ir I.Bērziņas, R.Karnītes darbā, 2001

IZPRATNE PAR OTRO MĀJU BŪTĪBU

- Otro māju termini: otrās mājas, brīvdienu mājas, vasaras mājas (vasarnīcas), dārza mājas, kotedžas, atpūtas mājas. Otrās mājas var būt arī dzīvokļi (*Afanasjeva: Linčs u.c. 2009*).
- Komerciāli privāti īpašumi-apmeklētāji uzturas privātā īpašumā (*Afanasjeva: Linčs u.c. 2009*).
- Nav pastāvīgā dzīves vieta
- Otro māju tūrisms- pavadām brīvo laiku savā īpašumā. Vietējā tūrisma veids.

OTRO MĀJU KATEGORIJAS

- privātmāja, kur apmetas tās īpašnieki vai nemaksājoši viesi (*radi, draugi*);
- daļēji izmantota kā komerčiāla brīvdienu māja – īpašnieki sezonas laikā vai laikā, kad paši tur neatrodas, māju izīrē;
- brīvdienu mājas, kas bieži vien tiek pirktas, lai tajās dzīvotu pēc aiziešanas pensijā, bet tikmēr tiek izīrētas kā komerciālās brīvdienu mājas;
- komerciālās brīvdienu mājas, kas iegādātas kā ilgtermiņa investīcija un kuras izīrē un apsaimnieko nekustamā īpašuma aģents (*Liepa no Hoogendoorn et al 2005*).
- Var būt arī **mobilās** (buru laiva, liellaivas) un **daļēji mobilās** (treileri, karavānas) otrās mājas (*Afanasjeva no Hall and Müller, 2004*)

OTRO MĀJU ATTĪSTĪBAS SOĻI

- 18.gs. Z Eiropa, ASV (villas, vasaras mājas)
- 18.gs. Rīgā, Ganību dambī; 19.gs. Bulduri Jūrmalā u.c. (*Liepa 2007 no Eglītis 2004*)
- 1960.-70. gadi uzskatāmi par otro māju strauju attīstības sākumu
- 2010.g. Norvēģijā 1 otrā māja uz 15 iedz., Somijā 15% iedzīvotāju ir kotedžas mājas (*Ryu 2011, Vepsalainen u.c. 2010*)
- 6000 jaunu uzbūvētu otro māju gadā N (*Vepsalainen u.c. 2010*)

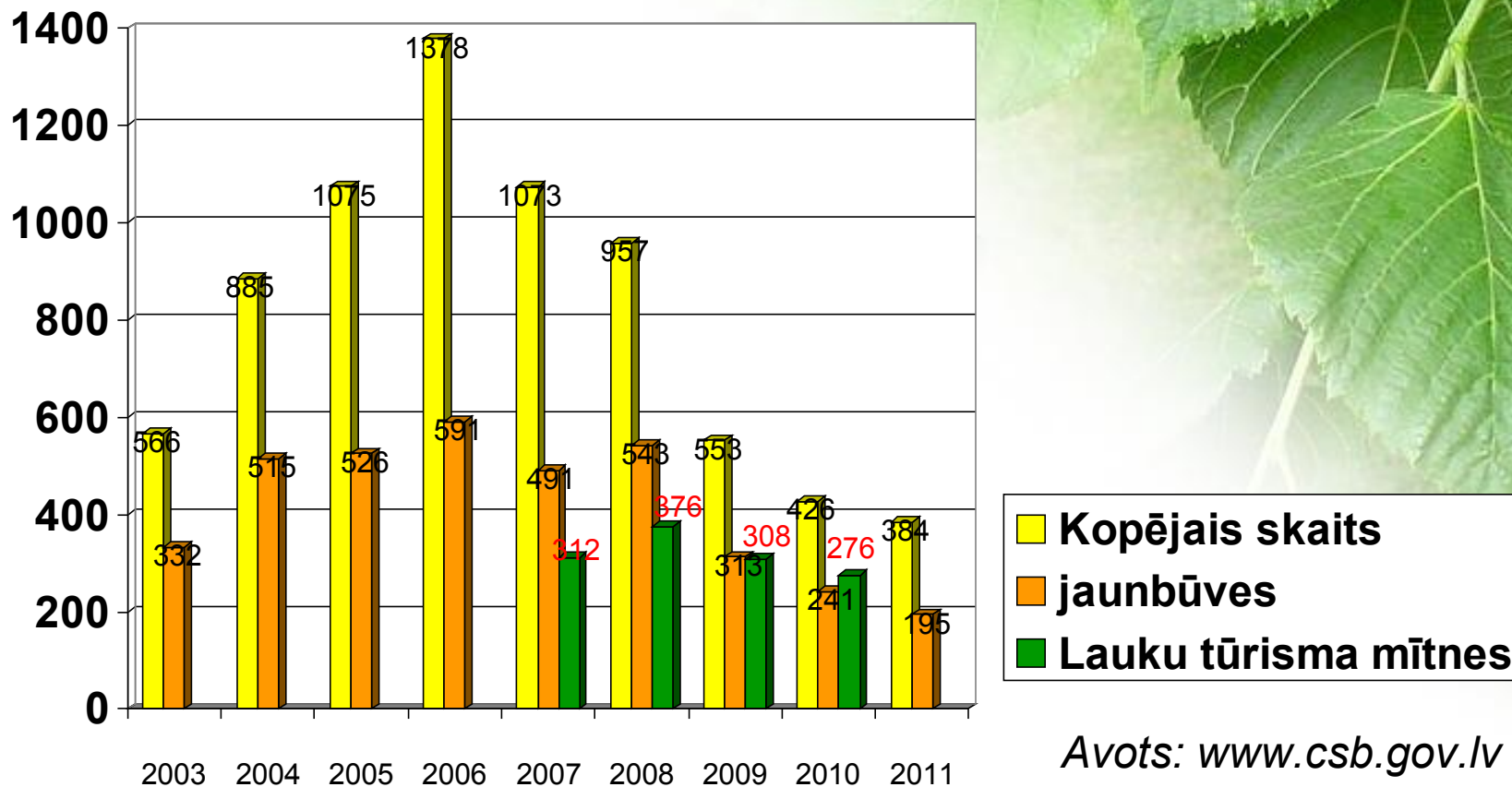

DĀNIJA

- 1972.gadā nacionālās plānošanas stratēģijā Dānijas teritorija tika sadalīta trijās attīstības zonās – pilsētu zona, lauku zona un atpūtas zona.
- 1981.gada dekrētu jaunā būvniecība piekrastes zonā tika ierobežota.

(Liepa no Tress, 2002)

IZSNIEGTO BŪVATĻAUJU SKAITS VĀSARNĪCU UN DĀRZA MĀJU BŪVNICĪBAI LV, STATISTIKĀ UZSKAITĪTĀS LAUKU TŪRISMA MĪTNES

Avots: www.csb.gov.lv

2012. gada 13. aprīlī 3. starptautiskā konferencē "Ekonomikas attī

Vidzemes Augstskola
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OTRO MĀJU IZVĒLES

- Otro māju īpašnieki un otrās mājas cilvēku izmantošanā
- Lielākā daļa otro māju izvietojas nedēļas nogales brauciena sasniedzamā attālumā
- Lauku teritorijās, kā arī lielpilsētu tuvumā, atsevišķi otro māju areāli kalnu un jūras reģionos

OTRO MĀJU IEGĀDES NOSACĪJUMI:

- Laika-attāluma pieejamība
- Pieejamās ērtības
- Nekustamā īpašuma cenas
- Nekustamo īpašumu aģenti
- Privāto zemes gabalu pieejamība
- Statusa apliecināšana- elite

2007.g. I.Liepas veiktā pētījuma rezultāti (n=115)

- 47% otrās mājas mantojuši, 33% nopirkuši
- Jauniegādātajām mājām vietas izvēli noteica: ūdeņi un skaista vieta, kā arī attālums (10%)
- Vid. uzturēšanās ilgums 75 dienas gadā
- 79% atļauj izmantot savas otrās mājas radiem un draugiem
- 87% dzīvesvietu deklarējuši pastāvīgajā dzīves vietā
- Vietējā veikalā iepērkas 30%
- 61% īpašumu pieskata kaimiņi

PAŠVALDĪBU SKATĪJUMS PAR OTRAJĀM MĀJĀM LV (Liepa, 2007)

- Sakoptas mājas un teritorija
- Iedzīvotāju skaita palielināšanās, paliek par pastāvīgajiem iedzīvotājiem
- IIN pašvaldības budžetā, ja deklarēties otrajās mājās
- Kultūrvēsturisko objektu atjaunošana
- Jaunu ciemu veidošanās (**Amatciems**)
- Atpazīstamība un tūrisma attīstība
- Iesaistīšanās pašvaldībai nozīmīgu jautājumu risināšanā
- Papildus ienākumi vietējiem

DISKUTĒJAMIE TEMATI STARP VIETĒJIEM IEDZĪVOTĀJIEM UN OTRO MĀJU ĪPAŠNIEKIEM, LIETOTĀJIEM

- “Tīrs” un “dabisks”
- “Daba” uz “Kultūra”
- Sociālā un kultūras spriedze
no atšķirīgām vīzijām
- Tradicionālais un
modernisms

DISKUTĒJAMIE TEMATI STARP VIETĒJIEM IEDZĪVOTĀJIEM UN OTRO MĀJU ĪPAŠNIEKIEM, LIETOTĀJIEM

- Otro māju apmeklējums ir salīdzināms ar bēgšanu no kņadas (*no L.Afanasjeva MD Marjavaara 2008, ER; Vepsalainen u.c. 2010*)
- Otro māju apmeklētāji var veidot noslēgtu vidi, nevēlas šīs teritorijas attīstību pretstatā vietējiem iedzīvotājiem (*Liepa no Green et.al 1996*)
- Krasi izmainīt dabas vidi

PĒTĪJUMOS PAR OTRAJĀM MĀJĀM

- Norvēģija. Lauku tūrisma radītās darba vietas- nepievilcīgas
- Otro māju ekonomiskā ietekme ir ļoti atšķirīga dažādās valstīs
- Endēmiski tirgi- tipiski Skandināvijai
- Epidēmiski tirgi – UK. Konflikti tipiskāki.
- Otro māju īpašnieki meklē lauku idilli (*Ruy, 2006*)
- Attiecības, saskarsme starp vietējiem iedzīvotājiem un otro māju apmeklētājiem, īpašniekiem

OTRO MĀJU IETEKME UZ EKONOMIKU

- Izmaina ieņēmumu struktūru otro māju reģionos
- Otro māju tūrisma attīstība var veicināt papildu ieņēmumus, darba vietas vietējiem
- SAPARD LV 2000.-2006.g. 12,5milj. LVL
(*L.Afanasjeva no Latvijas Vēstnesis, 2009*)
- Otro māju tūrisms -pamata pakalpojumu saglabāšanai laukos
- Augstāka pozitīva ekonomiskā ietekme no otro māju tūrisma, ja attālums ir tālāks
- Pārtikuši pagaidu viesi nosaka preču cenas

OTRO MĀJU IETEKME UZ EKONOMIKU

- Paaugstina mājokļu cenas
- Veido pieprasījumu būvniecībā (māju uzturēšana un remonts), nekustamo īpašumu, finanšu sektorā
- Zināšanu pārnese, sociālais kapitāls
- Palielinās iedzīvotāju skaits
- Sakopta ainava

LATVIJĀ PĒTĀMI UN DISKUTĒJAMI JAUTĀJUMI

- Otro māju apjoma noteikšana skaita ziņā
- Vai veidojas otro māju klasteri?
- Cik daudz otrās mājas tiek izīrētas laikā, kad tās saimnieki neizmanto?
 - Parādītu tūrisma nozares negūtos ienākumus.
 - Ienākumi, kuri nav aplikti ar nodokli.
- Otro māju iekļaušanās vietējā tradicionālā attīstībā

Agita.Livina@va.lv